

A közép- és koraujkori városok legnagyobb félelme a járványok mellett a tűzvész volt. A szorosban egymás mellett álló, faszindellyel fedett házak percek alatt adták át egymásnak a vörös kagylót. A fokozatosan fejlődő szabályozás mellett védőszentet is választottak maguknak a polgárok. Szent Flórián tisztelete a 15. században alakult ki. Kőszegen a 18. században több nagy tűzvész támadt, amelyek közül a legnagyobbak 1777-ben és a következő esztendőben voltak. Flórián kitüntetett tiszteletét mutatja, hogy a 18. században szobra állt a Felső-kapunál, ahol neve napján énekes litániát tartottak, 1721-ben harangot is szenteltek neki. 1778-ban a

városi tanács elrendelte, hogy naponta 11 órakor újabb harangozási szakaszt illesszenek be, akkor térdre esve kellett Flóriánhoz imádkozni a híveknek. 1810-ben készült el a városi épületeket egy segédkező angyalal együtt oltó szent késő barokk stílusú szobra. A lábánál álló pajzsra Kőszeg címerét faragta az ismeretlen szobrász.

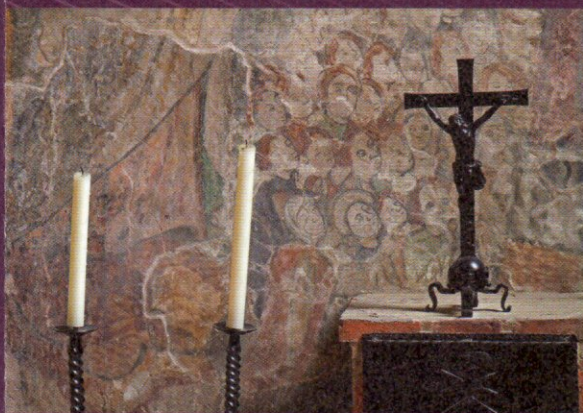
Kálvária (Kálvária-hegy)

10.

A Jurisics Miklós térről, különösen a Hősök tornya alól lenyűgöző látványt mutat az 1729 és 1734 között épített Kálvária-templom, a róla elnevezett hegy csúcsán. 1686-ban ezen a helyen kereszt állt, mellé 1715-ben Szt. Donátnak kápolnát építettek. A keresztet 1726-ban vihar döntötte le. Kőből emeltek újat, mellé 1727-ben deszkából ácsoltak Szent Sír-kápolnát. A jezsuita szerzetesek vezetésével fogtak a keresztúti templom építésébe. 1729-ben került sor az alapköv elhelyezésére. A helyi legenda szerint a hívek a kezükben hordták fel mintegy 70.000 darab téglát. 1734-ben szentelték az épületet, de teljes felszerelésére még egy évtizedig kellett várni. Napi felügyeletét az 1735-ben épített házikóban lakó remeték adták egészen 1847-ig. Közülük legnevezetesebb Welsz Henrik gróf, aki a templom képeit festette. 1947-ben gyűjtogatás pusztította el berendezését, amit a jáki temetőkápolnából pótoltak. A keresztút stációit 1686-ban jelölték ki először. 1763-ban helyeztek ki kőből faragott képeket, amelyek ma a templom kerítésében láthatók. A stációfülke épületeket 1890-ben építették, a bennük ma látható sorozatgyártott öntetek az 1910-es években kerültek ide.

TÖBB NYOMON
Kőszegen

Séta a kiemelt
egyházi
értékekhez

Séta a kiemelt egyházi értékekhez

Kőszeg szabad királyi város alapításával egy időben épültek az első templomok. A földesúri várban kápolnát létesítettek, a városban a kolduló ferences szerzetesek kaptak templomot és rendházat. Ezeket Albert osztrák herceg ostroma során 1289-ben lerombolták. A Szt. Jakab-templomot a 14. században kezdték építeni. A 16. század első felében az egész lakosságot meghódították Luther Márton tanai. A saját nyelven tartott istentiszteletek okán magyar és német gyülekezet alakult. Előbbinek a 17. század elején emeltek új templomot. Másfél évszázad múlva hatalmi szóval a katolikusok kapták meg mindkét imahelyet. Az uralkodó és hívei jezsuita szerzetesek letelepítésével látták biztosítottnak az ellenreformáció eredményeit. Az evangélikus lelkészeket kitiltották a városból, ők Nemescsóban tarthattak csak istentiszteletet. A protestánsok II. József türelmi rendeletének értelmében térhettek vissza Kőszegre.

1840-ig a szabad királyi városok kizárhatták falaik közül a zsidókat, akik ennek ellenére már az 1850-es években imaházakat tudtak építeni maguknak.

Csekély lélekszámuk miatt a református felekezetűek viszonylag későn, a 20. század első harmadában alapítottak önálló közösséget.

TÖBB NYOMON
Kőszegen

Evangélikus templom (Várkör 44.)

1.

II. József császár türelmi rendelete értelmében, az előző században Nemescsóra üzött Kőszegi Evangélikus Gyülekezet 1783. november 30-án vehette birtokba saját erőből épített új templomát. Az akkori előírás szerint a templom kapuja nem nézhetett utcára és nem emelhettek mellé tornyot sem. A templom zárt

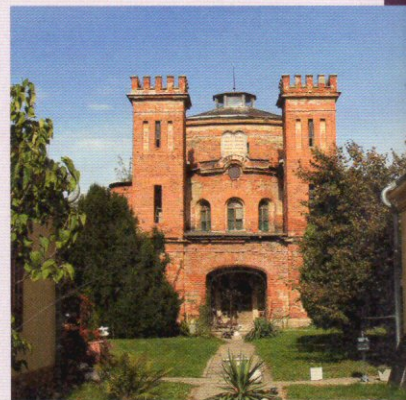
kertben, a kíváncsi szemektől elrejtve áll ma is. Az épület a korban jellegzetes, úgynevezett magtártemplom, ahol fából ácsot karzat növeli a befogadóképességet. Szószékoltárán a késő barokk oltárkép az Úrvacsonya jelenetet mutatja be. Jetter Jakab 1784-ben készített orgonáját többször átalakították.

Az idők során evangélikus központ keletkezett itt, lelkészlakásokkal, elemi iskolával, kisgimnáziummal, kórházzal, egyesületi termekkel. A tornyot 1930-ban közadakozásból emelték, a tervezett új templom első elemeként. A látványos terv a gazdasági válság miatt meghiúsult, csak az iskola új épülete (ma óvoda) készült el teljes egészében.

Izraelita zsinagóga (Várkör 38.)

2.

Kőszeg szabad királyi városba a II. József uralkodása alatti néhány évben, majd 1840 után szabadon letelepedő izraelita vallású lakosok létszáma az 1850-es években megközelítette a 100 főt. Ekkortól vált elérhetővé, hogy közös imákat helyben végezhessek. Anyagi erejüket meghaladta az építkezés, ezért Schey Fülöp kőszegi születésű, Bécsben élő nagykereskedő adományából készülhetett el a zsinagóga. Az épületet 1859 decemberében adták át a híveknek.

Mai romos állapotában is szép, kerekded alakú, két tornyos, felvilágítós megoldású kupolás épületben 100 férfi és a vasoszlopokon nyugvó karzaton 100 nő számára biztosítottak helyet.

A két előépület közül eredetileg az egyikben vallási iskolát, a másikban a tanító lakását képzelték el. 1944-ben Kőszeg zsidó lakosait deportálták, így a zsinagóga eredeti funkcióját hívők hiányában ma nem töltheti be.

A gótikus és barokk képet mutató templomot a 14. és 15. század fordulóján építhették. Egyes feltételezések szerint a 13. század végén elpusztított ferences-rendi kolostor és templom részeinek felhasználásával. A családi címerrel ellátott záróké a Garai család építkezésének nyomait mutatja. A reformáció idején a német és a magyar anyanyelvű gyülekezetek eleinte közösen használták a város plébániatemplomaként, majd csak a németeké lett. A jezsuiták betelepítései a rendnek ajándékozták, akiket a piaristák majd a bencések követték tulajdonosokként.

Középkori oltárait 1653-ban a protestánsok lerombolták. Barokk főhomlokzatát az 1700-as tűzvész után alakították ki. 1937-ben előkerült falfestményein a Palástos vagy Kópönyeges Mária, Szt. Kristóf és a Háromkirályok láthatók. A főoltáron álló Madonna-szobor 15-16. századi. Kriptájában a város urai és előkelő lakói temetkeztek, többek között itt temették el Jurisics Miklós két gyermekét is.

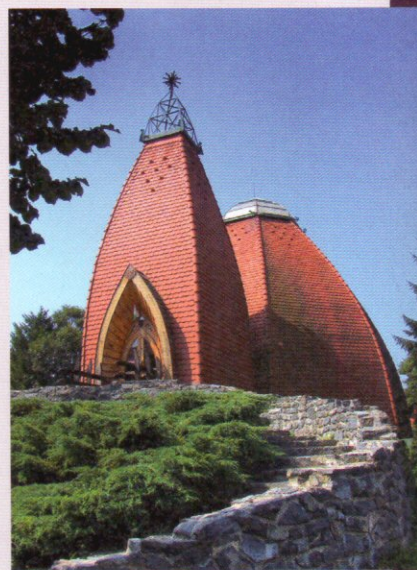
A templomot 1615 és 1618 között építették a város magyar nyelvű protestáns gyülekezete számára, a polgároktól kapott hozzájárulásból. 1673-ban a katolikusoknak adták. 1703-ban Franz Anton Puchheim bécsújhelyi püspök szentelte fel katolikus rítus szerint és akkor kapta a Szent Imre titulust. A jezsuiták érkezése után a város plébániatemploma lett, egészen a Jézus Szíve-templom építéséig. Az épület gótizáló stílusú, nagyobb részt és szándékosan a mellette álló Szent Jakab-templomra hasonlító. Főoltárának képén Szt. Imrét ábrázolták (ifj. Dorfmaister István alkotása), mellette Szt. Péter és Szt. Pál apostolok, az oltár két oldalán Szt. István és Szt. László, magyar királyszentek szobrai állnak.

A Rózsafüzér Királynőjének készített szobrot 1739-ben állították, az ellenreformáció által támogatott Mária-kultusz egyik helyi jelképeként. Nagyjából Kőszeg város költségén készült, a Sopronban lakó Lorenz Eisenköbel mester faragta fertőrákosi homokkőből. Eredetileg három mellélakkal készült, Szt. Anna, Szt. Joachim és Szt. József szobrai 1912-ben távolították el. Akkor Mária eredeti szobrát is kicserélték, ami 1977-ben kerülhetett vissza helyére. Felszentelését követő évben, a várost elkerülő járvány miatti halála kifejezéséeként, minden Nagyboldogasszony napján, a szobor előtt tartott, zenével kísért litánia tartását rendelte el a tanács.

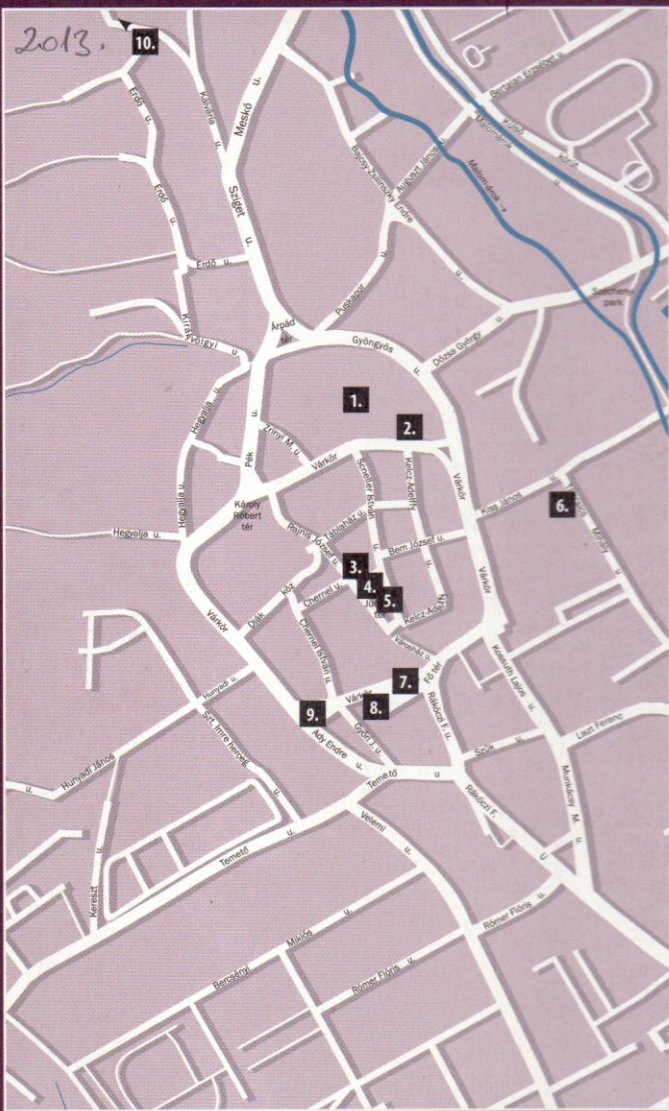
Csekély lélekszámuk miatt a helybeli református hívek az egyházsrádóci, majd a szombat-helyi gyülekezethez csatlakoztak. 1933-ban alapították önálló egyházközösségüket. Ugyanebben az évben vásároltak 3000 pengőért egy addig magtárként használt épületet, amit imateremmé alakítottak. Ezt 1995-ben bontották le, hogy új templomot építhessenek.

A gyülekezet megalakulásának 60. évfordulóján tették le az új templom alapkövét. Az 1996. augusztus 20-án átadott épületet Csete György tervezte. Alakja honfoglalás kori jurtát mutat, de az ószövetségi Szent-sátrat is jelképezi. A kétszintes épület alaprajza nyolcszögletű. Földszintjén a gyülekezeti életet kiszolgáló helyiségek kaptak helyet, közepén egy nyolcágú, életfát szimbolizáló tartószerkezettel. A felső szint, a tulajdonképpeni templom bejárata két irányból közelíthető meg. A belső tér közepén található az üvegéből készült Úrasztala, amely a mennyezetet csillag alakban megnyitott földemen keresztül érkező fényt továbbítja a földszintre.

23/2013

2013. 10.

Szentháromság-szobor (Fő tér)

7.

Pestis-szobornak is nevezhető, mert a kuruc harcok elültével kitört járvány eltávolítására ajánlották fel a közkegy katolikus hívek. 1713-ban állították és szentelték, alkotója a fertőrákosi követ használó Servatius Leithner soproni kőfaragó.

Nyolcszögletű talapzatán öt szent mellékalakját helyezték el: Nepomuki Szt. János, Szt. Rókus, Szt. Sebestyén és Szt. József teljes alakos szobra, illetve a kezében keresztet tartó Szt. Rozália domborműben ábrázolva. A 13 angyalal díszített csavart oszlop fejezetén újabb két angyalarcot láthatunk. A két angyal által tartott trónuson ábrázolta a szobrász a Szentháromságot. A trónuson ülő Atya tartja a keresztre feszített Jézust, a Szentlélek pedig galamb képében alattuk helyezkedik el.

Jézus Szent Szíve-templom (Fő tér)

8.

A 19. századra a város kinötte addigi plébániatemplomát. Az 1849-ben elhunyt Győri János plébános vagyonának nagy részét egy új templom építésére hagyományozta. Utódai adományokat gyűjtve növelték ezt az alapot. 1889-ben megvásárolták a helyén korábban álló három épületet, közöttük az Arany Korona vendégfogadót. 1892-ben a bécsi Ludwig Schöne tervei alapján indult meg az építkezés. A historizáló neogót épület 57 méteres tornya sokáig a környék legmagasabb építménye volt. Sokszínű belső festése szintén bécsi mester, Otto Kott munkája.

A szentély üvegablakain a Jézus szíve hittitkot és az Árpád-házi szenteket ábrázolták. A hajóban a helybeli adományozók védőszentjei láthatók.

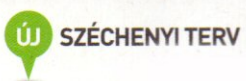

Kiadja: Kőszeg Város Önkormányzata
Grafika, fotó: Trifusz Péter

TÖBB NYOMON
Kőszegen

Nemzeti Fajlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiervu.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.